

Het Stellingwerfs – tussen Fries en Nederlands

Jeroen Zandberg

15 april 2026 - Oldeberkoop

Het Wetenschappelijk Bureau NSC

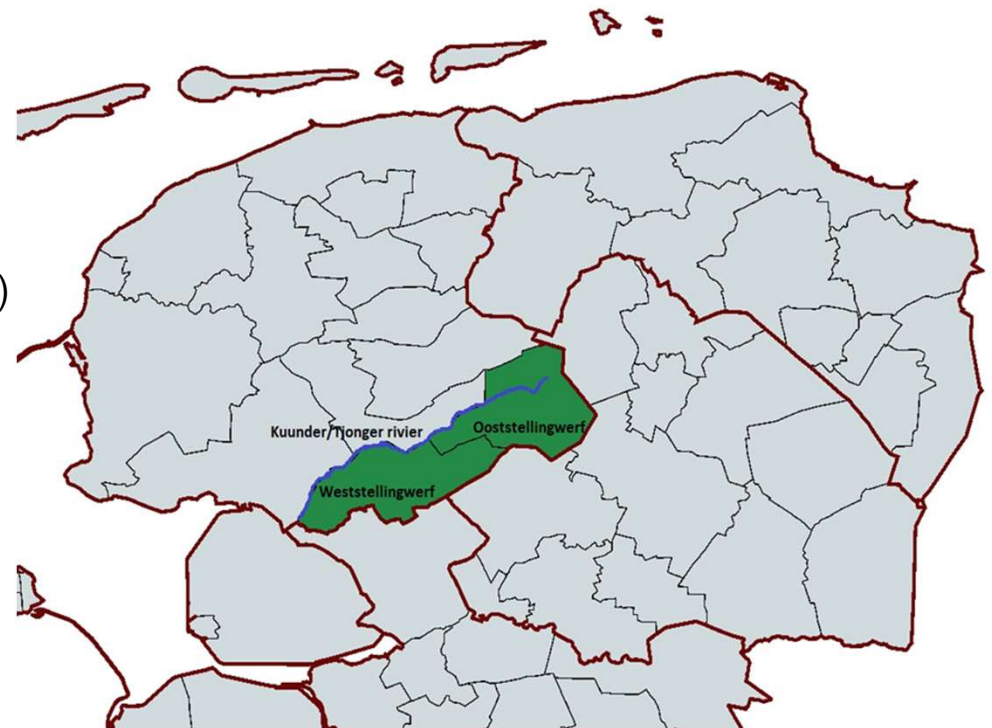
- Onafhankelijk instituut
- Kantoor in Amersfoort
- Ideeën van NSC ontwikkelen tot uitvoerbare beleidsvoorstellen
- Geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de partij
- Richt zich op goed bestuur, bestaanszekerheid en de democratische rechtsstaat
- Website: www.wb-nsc.nl

Context en regio

- Stellingwerven: Oost- en Weststellingwerf
- Regionale taal: Stellingwerfs (Nedersaksisch)
- Unieke positie binnen Fryslân
- Onderzoek gericht op beleid en bestuur

Probleemstelling

- Fries: sterke bescherming (Wet Gebruik Friese Taal + Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden Deel III)
- Stellingwerfs: beperkte erkenning (alleen Deel II)
- Gevolg: ongelijk speelveld

Centrale onderzoeksvraag

Welke positie heeft en kan het Stellingwerfs krijgen binnen de Europese, nationale en regionale kaders?

1. Juridische mogelijkheden
2. Lokaal beleid
3. Rol van technologie

Casus Weststellingwerf

- Model: bottom-up
  - geen verplicht taalbeleid
  - focus op cultuur en identiteit
  - vrijwillig gebruik

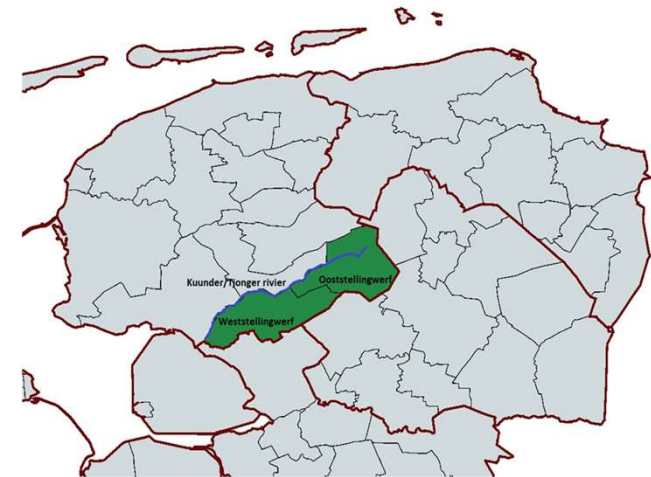
- Sterke punten:
  - veel draagvlak
  - weinig weerstand

- Zwakke punten:
  - weinig middelen
  - geen structurele borging

Casus Ooststellingwerf

- Model: beleidsmatig / top-down (nieuw)
  - eerst minimale uitvoering WGFT
  - nu gedwongen actief taalbeleid (= uitvoering WGFT)
- Nieuw principe:
  - “gelijk en gelijkwaardig”

- Fries met een beetje Stellingwerfs boven de Tjonger?
- Stellingwerfs en een beetje Fries onder de Tjonger?

Uitdagingen voor het Stellingwerfs

- Weinig geld
- Weinig taalexperts
- Organisatorische en technische beperkingen
- Wettelijke beperkingen

Erkenning Nedersaksisch onder Deel III

Mogelijkheden

1

Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden van de Raad van Europa

- Nedersaksisch (en Limburgs) erkend onder Deel II
- Fries erkend onder Deel III
- Papiaments erkend onder Deel II en III
- Gedifferentieerde erkenning: Nedersaksisch onder Deel II en III (in de Stellingwerven)

Doorbraak: AI-vertaling

Mogelijkheden

2

AI vertaling werkt goed voor het Stellingwerfs

- laagdrempelig en lage kosten
- direct inzetbaar en schaalbaar

Voor het eerst mogelijk om:

- websites te vertalen
- beleid toegankelijk te maken
- taal zichtbaar te maken

Stellingwerfs → Nederlands: bijna menselijke kwaliteit

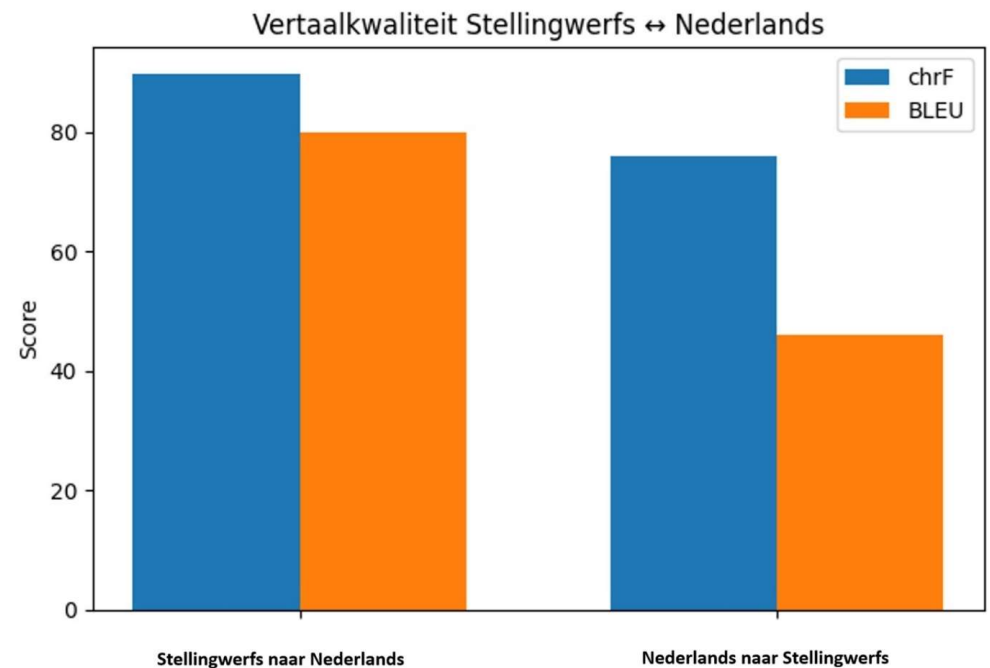
Nederlands → Stellingwerfs: bruikbaar met controle

AI vertaaltest Stellingwerfs

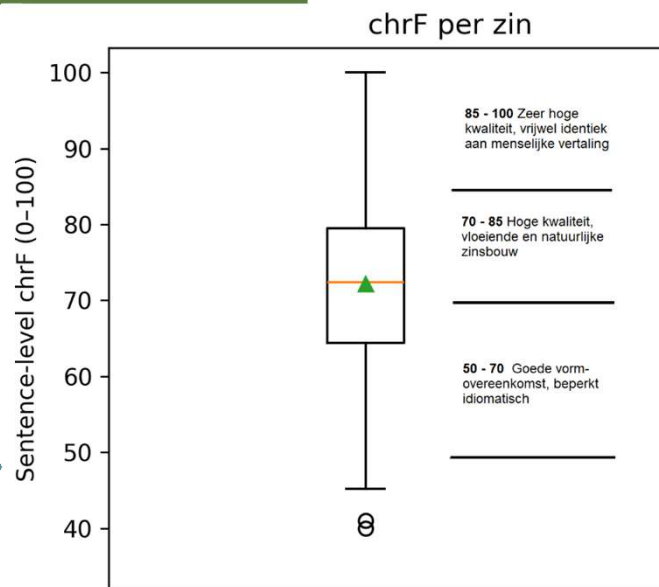
- Getest met 219 parallel vertaalde zinnen
- Gemini 3 Pro (februari 2026)
- Kwaliteit van vertalingen gemeten met standaard evaluatiemethoden:
  1. BLEU (*Bilingual Evaluation Understudy*)
  2. chrF (Character F-score)

Vertaling naar het Stellingwerfs	
<i>Metriek</i>	<i>Score</i>
chrF	75,86
BLEU	46,05

AI vertaaltest Stellingwerfs

Gemiddelde/Medianaan	72,14/72,36
Standaarddeviatie	11,20
Minimum	39,97
Maximum	100

Origineel	De bedoeling is om de Toekomstvisie over twee jaar en daarna minimaal eens per vier jaar te herbevestigen of te herijken, aansluitend op de start van een nieuwe gemeenteraad en een nieuw college.
Vertaling	Et doel is om de Toekomstvisie over twie jaar en daornao op zien minst ien keer in de vier jaar opni'j vaaste te stellen of bi'j te stellen, dreks nao et begin van een ni'je gemienteraad en ee ni'j kollege.
AI-vertaling	Et doel is om de Toekomstvisie over twee jaar en daornao minimaol ien keer in de vier jaar te herbevestigen of te herieken, ansluten op de start van een ni'je gemienteraad en een ni'j kolleze.

Origineel	Om dit te realiseren gaan we werken met een denktank waarmee we de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties structureel borgen.
Vertaling	Om dit te realiseren gaon we warken mit een daenktank daor we de betrokkenied van inwoners, ondernemers en maotschoppelike organisaosies struktueel mit vaasteleggen.
AI-vertaling	Om dit te risselen gaon wi'j waarken mit een denktank waormit wi'j de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maotschoppelike organisaosies struktureel borgen.
Origineel	Voorheen konden projecten zonder natuurvergunning doorgaan als de stikstofuitstoot binnen de bestaande vergunde ruimte bleef (intern salderen).
Vertaling	Veurtied konnen projekten zonder netuurvergunning deurgaon as de stikstofuitstoot binnen de bestaonde vergunde ruimte bleef (interen salderen).
AI-vertaling	Veurhen kōnen projekten zunder netuurvergunning deurgaon as de stikstofuitstoot binnen de bestaonde vergunderuimte bleef (intern salderen).

Digitale soevereiniteit

Mogelijkheden

3

- Europese en nationale programma's voor digitale soevereiniteit
- Kansen voor het Stellingwerfs:
  - controle eigen data
  - publieke AI (GPT-NL) training voor Stellingwerfs

Politieke activiteiten

Rapport fysiek aangeboden aan:

- Europarlementariërs (25 maart)
- Eerste Kamerleden (7 april)

Schriftelijke vragen gesteld (door een senator) aan de minister van Binnenlandse Zaken

Vorbereidingen conferentie Europees Parlement

Aanbevelingen

---

1. Onderzoek Deel III-erkenning voor het Nedersaksisch/Stellingwerfs
2. Integreer taalbeleid in digitaliseringsbeleid
3. Ondersteun taaltraining voor publieke AI, zoals GPT-NL
4. Vergroot de zichtbaarheid van het Stellingwerfs in het publieke domein
5. Stimuleer Stellingwerfs in het basisonderwijs

Bedankt

WB-NSC

info@wb-nsc.nl

Grote Koppel 12

3813 AA Amersfoort

wetenschappelijk
bureau nsc

